

ประเด็น เศรษฐกิจ ฉบับที่ C54 19 พฤศจิกายน 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น Dutch Disease หรือคำสาปจากการพึ่งพาทรัพยากรเพียงชนิดเดียว	รู้จักเอสเซกิโบ สมรภูมิพลังงานใหม่ของโลก และการปะทะเชิงภูมิรัฐศาสตร์สหรัฐฯ-จีน-เวเนซุเอลา
ประเด็นสำคัญ	- เอสเซกิโบดินแดนที่มากกว่าแผ่นดิน - กำลังทหารของกายอานา - ทำไมเวเนซุเอลาไม่สามารถ “บุก” กายอานาได้ง่าย - บทบาทของสหรัฐฯ - ระเบียบภูมิรัฐศาสตร์พลังงานโลกใหม่กำลังเปลี่ยน - ทำไมความขัดแย้งนี้ “ใหญ่กว่าดินแดนพิพาท” - บทบาทของสหรัฐอเมริกาและจีน

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ทวีปอเมริกาใต้ต้องเผชิญกับความตึงเครียดที่แทบไม่มีใครคาดคิดว่าจะปะทุขึ้น นั่นคือข้อพิพาทระหว่าง เวเนซุเอลา และ กายอานา เกี่ยวกับดินแดน เอสเซกิโบ (Essequibo) ซึ่งกินพื้นที่กว่า 70% ของประเทศกายอานา และกำลังกลายเป็นหนึ่งในสมรภูมิพลังงานที่สำคัญที่สุดของโลกยุคใหม่ ดินแดนเล็ก ๆ บนแผนที่ที่เคยไร้ความหมายในสายตานานาชาติ กลับถูกยกระดับให้เป็นศูนย์กลางของเกมภูมิรัฐศาสตร์ หลังการค้นพบแหล่งน้ำมันปริมาณมหาศาลในน่านน้ำของกายอานา โดยเฉพาะที่ Liza Field และกลุ่มแหล่ง Stabroek Block ซึ่งบริษัทอย่าง ExxonMobil, Hess และ CNOOC ลงทุนขุดเจาะอย่างต่อเนื่อง ปริมาณสำรองที่พบมีมากกว่าที่คาด จนทำให้กายอานา ซึ่งมีกำลังทหารเพียง 4,000 นาย และมีประชากรไม่ถึงหนึ่งล้านคน อาจก้าวขึ้นมาเป็นหนึ่งในผู้ผลิตพลังงานที่เติบโตเร็วที่สุดในโลก รายงานหลายฉบับถึงขั้นประเมินว่าประเทศเล็ก ๆ นี้อาจกลายเป็นประเทศรายได้สูงในเวลาไม่นาน หากสามารถบริหารจัดการรายได้จากน้ำมันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ทำให้ข้อพิพาทเก่าแก่ระหว่างเวเนซุเอลาและกายอานาปะทุขึ้นอีกครั้งในโลกที่ ทรัพยากรพลังงานกลายเป็นตัวกำหนดเสถียรภาพของเศรษฐกิจโลก มากกว่าที่เคยเป็นมา

ความร่ำรวยที่มาพร้อมกับพลังงานมูลค่าหลายหมื่นล้านดอลลาร์นี้เองที่ทำให้ เวเนซุเอลา ประเทศที่กำลังเผชิญภาวะเศรษฐกิจถดถอยอย่างหนัก ต้องการ อ้างสิทธิ์เหนือเอสเซกิโบ อีกครั้ง แม้

เวเนซุเอลาจะมี น้ำมันสำรองมากที่สุดในโลก แต่กลับไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เนื่องจากการคว่ำบาตรของสหรัฐฯ การบริหารที่ผิดพลาด และการเสื่อมถอยของโครงสร้างพื้นฐานพลังงาน การที่เพื่อนบ้านอย่างกายอานากลับกำลังกลายเป็นดาวรุ่งทางพลังงาน จึง

กระทบทั้งความมั่นคงทางเศรษฐกิจและศักดิ์ศรีทางการเมืองของเวเนซุเอลาโดยตรง

ในมุมของ รัฐบาลมาดуро การอ้างสิทธิ์เหนือเอสเซกิโบไม่ใช่เพียงการ “ทวงดินแดนคืน” หากเป็นเครื่องมือทางการเมืองที่ทรงพลัง การสร้างวาทกรรมว่า “ทรัพยากรถูกปล้นไป” สามารถระดมความรู้สึกชาตินิยมได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในช่วงที่ประชาชนรู้สึกสิ้นหวังกับสภาพเศรษฐกิจภายในประเทศ การ

ใช้ความรู้สึกเช่นนี้ช่วยเบี่ยงเบนความสนใจจากวิกฤตระดับชาติ และสร้างภาพผู้นำที่ยืนหยัดเพื่ออธิปไตยของชาติ แม้ภาพจริงทางเศรษฐกิจจะซับซ้อนกว่านั้นมากก็ตาม

กายอานาในทางกลับกันอยู่ในสถานการณ์ที่ตรงกันข้าม ประเทศที่เคยถูกมองว่าไม่โดดเด่นทางเศรษฐกิจ และแทบไม่มีศักยภาพด้านการทหาร กลับต้องรับมือกับการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบก้าวกระโดด และจำเป็นต้องพึ่งพาอำนาจจากภายนอกเพื่อปกป้องทรัพยากรของตน ความต่างระดับนี้ทำให้ทั้งสองประเทศเดินมาสู่ทางแยกที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะความมั่งคั่งจากน้ำมันทำให้กายอานาไม่สามารถละเลยภัยคุกคามจากเพื่อนบ้านได้อีกต่อไป ขณะเดียวกันกายอานาก็รู้ว่าหากเวเนซุเอลาตัดสินใจใช้กำลังจริง ๆ ตนเองจะไม่อาจต้านทานได้เลย

ความเหลื่อมล้ำด้านกำลังทหารชัดเจนอย่างยิ่ง เวเนซุเอลามีกำลังพลมากกว่า **150,000 นาย** มีกองกำลังพิทักษ์ชาติ และมีอาวุธยุทธโธปกรณ์หลากหลายที่นำเข้าจากรัสเซียและจีน ขณะที่กายอานามีเพียงกำลังทหารขนาดเล็ก และแทบไม่มีอาวุธหนัก การต่อสู้ในทางทหารจึงเป็นไปได้สำหรับกายอานา และนั่นทำให้ประเทศเล็กนี้ต้องหันไปพึ่งพา **สหรัฐอเมริกา** อย่างเป็นทางการ

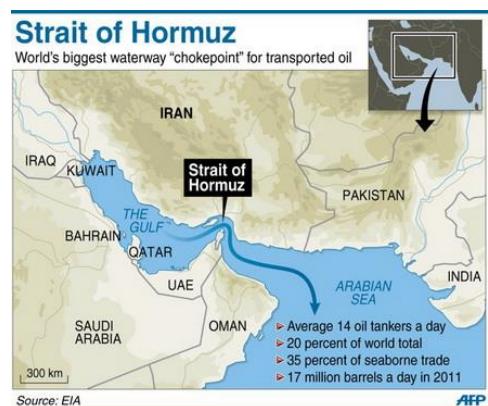

นี่คือจุดที่มหาอำนาจเข้ามามีบทบาทอย่างลึกซึ้ง การส่งเรือบรรทุกเครื่องบินโจมตี **USS George Washington** เข้ามาปฏิบัติการใกล้ชายฝั่งเวเนซุเอลา แม้จะถูกประกาศว่าเป็น “ภารกิจตามวงรอบปกติ” เพื่อสนับสนุนการเดินเรือ แต่ในความเป็นจริงคือการส่งสัญญาณเชิงยุทธศาสตร์ถึงรัฐบาลมาดуроว่า การใช้กำลังในเอสเซกีโบจะนำไปสู่การตอบโต้โดยตรงจากสหรัฐฯ

แม้เวเนซุเอลาต้องการใช้กำลัง เส้นทางสู่เอสเซกีโบกลับเต็มไปด้วยอุปสรรคทางภูมิประเทศ ทั้งป่าดิบชื้น ภูเขาหินทราย และพื้นที่ลุ่มน้ำ การเคลื่อนกำลังขนาดใหญ่ผ่านพื้นที่เหล่านี้แทบเป็นไปได้ไม่ได้ อีกทั้งไม่มีโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการขนส่งทางทหาร การเข้าทางบราซิลก็ทำไม่ได้ เพราะบราซิลไม่ยอมให้ใช้ดินแดนเป็นทางผ่าน ขณะที่การบุกจากทะเลคือทางเลือกเดียว แต่กลับเป็นเส้นทางที่เสี่ยงที่สุด เพราะต้องเผชิญหน้ากับกองทัพเรือสหรัฐฯ ซึ่งจับตาดูอยู่ตลอดเวลา

เมื่อมองในภาพรวม สถานการณ์เอสเซกีโบสะท้อนปรากฏการณ์ใหญ่ที่กำลังเกิดขึ้นทั่วโลก นั่นคือ **พลังงานและภูมิรัฐศาสตร์ได้หลอมรวมเป็นเรื่องเดียวกันอย่างสมบูรณ์** ประเทศที่มีพลังงานคุณภาพสูงและสามารถผลิตได้จริงกลายกลายเป็นตัวแปรสำคัญในระบบเศรษฐกิจโลก มากกว่าประเทศที่มีทรัพยากรมหาศาลแต่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กายอานาจึงกลายเป็นผู้เล่นใหม่ที่ทรงพลัง ขณะที่เวเนซุเอลากลายเป็นบทเรียนของประเทศที่สูญเสียศักยภาพเพราะพึ่งพาน้ำมันจนเกินไป

ในช่วงเวลาเดียวกัน ความเปราะบางนี้ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในซีกโลกตะวันตก หากปรากฏชัดในตะวันออกกลางเช่นกัน เมื่อ **อิหร่านยกระดับปฏิบัติการในช่องแคบฮอร์มุซ (Strait of Hormuz)** ซึ่งเป็นเส้นทางลำเลียงน้ำมันกว่า 20% ของโลก ด้วยการยึดเรือน้ำมัน *Talara* ที่

ซักรวมาร์แชลไอส์แลนด์และนำเข้าไปยังน่านน้ำของตน ท่ามกลางการติดตามอย่างใกล้ชิดของโดรนสหรัฐฯ เหตุการณ์นี้ตอกย้ำว่าพื้นที่ใดก็ตามที่เป็น “คอขวดพลังงาน” มักกลายเป็นสนามแข่งขันทางอิทธิพลไม่ต่างจากกรณีเอสเซกิโบ-กายอานา-เวเนซุเอลา ทั้งในทะเลแดงที่มีการโจมตีของกลุ่มฮูตี หรือในช่องแคบฮอร์มุซที่อิหร่านใช้เป็นเครื่องมือกดดันโลก ล้วนบ่งบอกว่า **ความมั่นคงด้านพลังงานในศตวรรษที่ 21 ขึ้นอยู่กับทั้งแหล่งผลิตและเส้นทางลำเลียงที่เปราะบางไม่แพ้กัน** และเมื่อจุดยุทธศาสตร์เหล่านี้สั่นคลอนพร้อมกัน ผลกระทบย่อมสะท้อนต่อทั้งราคาน้ำมันและเสถียรภาพของเศรษฐกิจโลกโดยรวม

สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ยังทำให้เห็นชัดถึงสิ่งที่นักเศรษฐศาสตร์เรียกว่า **“Dutch Disease”** หรือคำสาปจากการพึ่งพาทรัพยากรเพียงชนิดเดียว ซึ่งทำให้ประเทศเสี่ยงต่อความผันผวนเมื่อราคาพลังงานแกว่งตัว

ประเทศอย่างเวเนซุเอลาจึงเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดของการมีทรัพยากรมากแต่จัดการไม่เป็น ขณะที่ประเทศอย่างกายอานากำลังถูกจับตาว่าจะสามารถหลีกเลี่ยงเส้นทางเดียวกันได้หรือไม่ในอนาคต

ผลกระทบของข้อพิพาทเอสเซกิโบจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงสองประเทศ แต่ขยายไปสู่ภูมิภาคลาตินอเมริกา และเชื่อมโยงเข้ากับความเปราะบางในซัพพลายเชนพลังงานโลก พรหมแดนของบราซิลและโคลอมเบียอาจได้รับผลกระทบโดยตรงจากผู้ลี้ภัย หากความขัดแย้งปะทุเป็นสงคราม ขณะที่ตลาดน้ำมันโลกก็จับตาทุกความเคลื่อนไหว เพราะความเสี่ยงเพียงเล็กน้อยสามารถส่งผลให้ราคาน้ำมันพุ่งสูงขึ้นได้ทันที

ความขัดแย้งนี้ทำให้ชัดเจนว่า **ผลลัพธ์ของข้อพิพาทไม่ได้ขึ้นอยู่กับกำลังทหารเพียงอย่างเดียว หากขึ้นอยู่กับเครือข่ายพันธมิตร การคำนวณเชิงเศรษฐกิจ และการขยับตัวของมหาอำนาจในระบบโลก** เอสเซกิโบจึงไม่ใช่แค่ดินแดนพิพาท แต่เป็นบทเรียนสำคัญในยุคที่พลังงานกำลังนิยามระเบียบโลกขึ้นใหม่อย่างแท้จริง

เมื่อเจาะลึกลงไปด้านเศรษฐกิจ ความขัดแย้งในเอสเซกิโบไม่ใช่เพียงการแย่งชิงดินแดน หากเป็นการแข่งขันเพื่อช่วงชิง “อนาคตทางเศรษฐกิจ” ของทั้งภูมิภาค ลองพิจารณาตัวเลขเพียงตัวเดียวก็เพียงพอจะเห็นภาพกายอานาเติบโตทางเศรษฐกิจเกือบ **38% ต่อปีในปี 2023** ซึ่งเป็นอัตราที่สูงที่สุดในโลก และส่วนใหญ่มาจากการผลิตน้ำมันที่ทะยานขึ้นแบบก้าวกระโดด รายได้ที่รัฐบาลกายอานาได้รับจากโครงการพลังงานใน Stabroek Block มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหลายหมื่นล้านดอลลาร์ในทศวรรษหน้า โดยมีบริษัทสหรัฐฯ อย่าง **ExxonMobil** เป็นผู้เล่นหลัก

ด้วยเหตุนี้ จิตพิต่อหัวของกายอานามีแนวโน้มทะลุระดับประเทศรายได้สูงภายในเวลาไม่นาน ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่เกิดขึ้นบ่อยในโลกยุคนี้ การเติบโตเช่นนี้ทำให้กายอานากลายเป็น “ตัวแปรใหม่” ในสมการเศรษฐกิจและพลังงานของซีกโลกตะวันตก เพราะหากกายอานาสามารถรักษาเสถียรภาพได้ในระยะยาว ประเทศนี้มีศักยภาพจะเป็นศูนย์กลางพลังงานรายใหญ่ของแคริบเบียน และลดการพึ่งพาน้ำมันจากตะวันออกกลางในเชิงสัดส่วนได้จริง

ในทางกลับกัน เวเนซุเอลาคือภาพตรงข้าม ทั้งที่มี **น้ำมันสำรองมากที่สุดในโลกกว่า 300,000 ล้านบาร์เรล** แต่ไม่สามารถผลิตได้มากเท่ากายอานาที่เพิ่งค้นพบน้ำมัน ด้วยความเสื่อมโทรมของระบบท่อส่ง

โรงกลั่น และการคว่ำบาตรที่ยืดเยื้อ ประกอบกับปัญหาโครงสร้างเช่นเงินเฟ้อมหาศาล การพังทลายของค่าเงินดอลลาร์ และการอพยพของแรงงานความสามารถสูง สิ่งเหล่านี้ทำให้เศรษฐกิจเวเนซุเอลากลายเป็น “ยักษ์สลบ” ที่มีทรัพยากรมาก แต่ไร้ความสามารถในการใช้ทรัพยากรนั้นสร้างรายได้จริง

เมื่อเปรียบเทียบเช่นนี้ จะเห็นชัดว่าเอสเซกิโบมีความหมายต่อเวเนซุเอลาในระดับที่ “เปลี่ยนทิศทางประเทศได้” เพราะแหล่งพลังงานในเขตพิพาทอาจเป็นเส้นทางเดียวที่ทำให้เวเนซุเอลาค่อย ๆ กลับมามีรายได้จากภาคพลังงานอย่างเป็นรูปธรรมอีกครั้ง และนี่คือเหตุผลที่การอ้างสิทธิ์เหนือเอสเซกิโบไม่ใช่เพียงเรื่องประวัติศาสตร์ แต่เป็นเรื่อง **ความอยู่รอดทางเศรษฐกิจของรัฐบาลมาดуро**

บทบาทของ **สหรัฐอเมริกา** ในข้อพิพาทเอสเซกิโบสะท้อนชัดว่า มหาอำนาจรายนี้ไม่ได้เป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ แต่เป็น “**ผู้ค้าประกันพลังงานใหม่ในซีกโลกตะวันตก**” ที่ลงมาเกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้ง

เนื่องจากมี **ผลประโยชน์เชิงพลังงาน** และ **ความมั่นคงระดับภูมิภาค** ผูกอยู่กับสถานการณ์นี้โดยตรง โดยเฉพาะผลประโยชน์ของ **ExxonMobil** บริษัทน้ำมันยักษ์ใหญ่ของสหรัฐฯ ที่เป็นหัวใจของการเติบโตทางเศรษฐกิจ ของกายอานา การส่ง **เรือบรรทุกเครื่องบิน USS George Washington** เข้ามาในทะเลแคริบเบียนจึงไม่ใช่เพียงการ

โชว์กำลัง หากแต่เป็นการส่งสัญญาณว่า **สหรัฐฯ จะไม่ยอมให้แหล่งพลังงานที่บริษัทของตนลงทุนถูกคุกคาม** ภายใต้สายตาของวอชิงตัน กายอานากำลังกลายเป็น “**เสาหลักพลังงานแห่งใหม่**” ที่ช่วยสร้างสมดุลให้สหรัฐฯ ไม่ต้องพึ่งพาตะวันออกกลางเพียงอย่างเดียว การให้กายอานาล่มหรือสูญเสียดินแดนจึงเท่ากับการปล่อยให้จีนและรัสเซียขยายพื้นที่อิทธิพลในซีกโลกตะวันตก ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่สหรัฐฯ ไม่อาจยอมให้เกิดขึ้นได้

ในอีกด้านหนึ่ง **จีน** แม้มิได้เผชิญหน้ากับสหรัฐฯ โดยตรง แต่ยังคงเป็น “**ผู้ถือผลประโยชน์ในเงามืด**” ของสมรภูมิพลังงานนี้ จีนเป็นเจ้าของใหญ่ของเวเนซุเอลาด้วยมูลค่ามากกว่า **6 หมื่นล้านดอลลาร์** และบริษัท **CNOOC** ของจีนถือหุ้นในโครงการพลังงานสำคัญอย่าง **Stabroek Block** ทำให้จีนมีผลประโยชน์ซ้อนทับทั้งในเวเนซุเอลาและกายอานา ความไม่สงบในกายอานาจะกระทบต่อ **ความมั่นคงด้านพลังงาน** ของจีน ขณะที่การพังทลายของเวเนซุเอลาจะทำให้จีนสูญเสียฐานทางเศรษฐกิจและการเมืองที่ลงทุนไว้กว่า **15 ปี** จีนจึงต้องเดินเกมแบบ “**ประคองทุกฝ่าย**” ไม่สนับสนุนให้เวเนซุเอลาโจมตี ไม่ท้าทายสหรัฐฯ อย่างเปิดเผย และยังคงรักษาความสัมพันธ์กับรัฐบาลมาดуроเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ความจริงแล้ว เหตุผลที่ทั้งสหรัฐฯ และจีนต่างจับตาเอสเซกิโบ ไม่ใช่เพราะดินแดนนี้มีความหมายทางประวัติศาสตร์ แต่เพราะมันคือ “**แหล่งผลิตพลังงานของศตวรรษหน้า**” ในโลกที่กำลังเปลี่ยนผ่านไปสู่พลังงานสะอาด น้ำมันคุณภาพดีและต้นทุนต่ำอย่างที่พบในกายอานาจึงมีมูลค่าสูงขึ้นเรื่อย ๆ สหรัฐฯ ต้องการ **ควบคุมพลังงานในซีกโลกตะวันตก**, **ลดอิทธิพลจีนในลาตินอเมริกา**, และ **ปกป้องผลประโยชน์ของบริษัทน้ำมันตนเอง** ขณะที่จีนต้องการ **ความมั่นคงด้านพลังงาน**, **การถ่วงดุลอำนาจสหรัฐฯ**, และ **การรักษาอิทธิพลในลาตินอเมริกา** ส่วนเวเนซุเอลามองเอสเซกิโบเป็น **เส้นทางลัดเพื่อฟื้นเศรษฐกิจ** และเป็นเครื่องมือสร้าง **ความสามัคคีภายในประเทศ** ในช่วงที่เศรษฐกิจอ่อนแออย่างรุนแรง

ขณะที่กายอานาต้องการ **มหาอำนาจมาค้าประกันความมั่นคง**, รักษาการเติบโตทางเศรษฐกิจที่กำลังพุ่งขึ้น และปกป้องทรัพยากรน้ำมันที่อาจกำหนดอนาคตของชาติได้หลายสิบปี

ทั้งหมดนี้ทำให้ข้อพิพาทเอสเซกิโบไม่ใช่เพียงเรื่องของประเทศเล็กสองประเทศ หากแต่เป็น **“สมรภูมิพลังงานระดับโลก”** ที่ซึ่งมหาอำนาจทั้งสหรัฐฯ และจีนต่างแข่งขันกันวางหมากอย่างระมัดระวัง เพื่อรักษาอิทธิพลเชิงยุทธศาสตร์ของตนในระบบโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

พ.อ.หญิง นवलสมร จรวงษ์
 อจ.กก.วทบ.

แหล่งอ้างอิง

1. ExxonMobil Guyana Limited. (2568, 12 พฤศจิกายน) *Daily oil production hits 900,000 barrels in Guyana's Stabroek Block* [ข่าวองค์กร]. สืบค้นจาก <https://corporate.exxonmobil.com/locations/guyana/news-releases/11122025-daily-oil-production-hits-900000-barrels-in-guyanas-stabroek-block>
corporate.exxonmobil.com+2stabroeknews.com+2
2. Ministry of Natural Resources, Guyana. (2568, 25 มิถุนายน). *Guyana gets higher returns than oil companies from Stabroek Block* [ข่าวรัฐบาล]. สืบค้นจาก <https://dpi.gov.gy/guyana-gets-higher-returns-than-oil-companies-from-stabroek-block/> Department of Public Information, Guyana
3. International Court of Justice. (2568, 1 พฤษภาคม). *A UN top court orders Venezuela to halt election plans in a resource-rich area in Guyana*. Associated Press. สืบค้นจาก <https://apnews.com/article/ba3663ee383dc89e9a391b55d92f5dd7> AP News
4. The Guardian. (2568, 1 มีนาคม). *Guyana triggers military response after Venezuelan vessel enters its waters*. สืบค้นจาก <https://www.theguardian.com/world/2025/mar/01/guyana-triggers-military-response-after-venezuelan-vessel-enters-its-waters> The Guardian
5. The Dialogue. (2568). Khan, O. "What's the state of Venezuela-Guyana tensions?" *The Dialogue*. สืบค้นจาก <https://thedialogue.org/analysis/whats-the-state-of-venezuela-guyana-tensions> thedialogue.org

ท่านสามารถสืบค้นข้อมูลย้อนหลังได้
 โดยการสแกน QR Code ด้านล่างนี้

